

Vsebina petega zvezka

	Stran
1. Vinko Bitenc: Pohojena roža	89
2. Mano G.: Bori tihi... Pesem	90
3. Lojze Zupanc: Tri ciganske	91
4. Mano G.: Zimska. Pesem	92
5. Računanje, ki ni dolgočasno	93
6. Vinko Bitenc: Ugrabljeni kraljevič. Pravljica	94
7. Ivan Čampa: Tiho, tiho pada sneg... Pesem	95
8. Anton Ingolič: Kolo	96
9. Marija Grošljeva: Bobi — zimski športnik	98
10. Stare ribe	100
11. Franjo Čiček: Zgodbe o Tijeku Kijeku. 5. Tijek in njegova brata. 6. Tijek obira češnje	100
12. Mano G.: Zazveneli so kraguljčki. Pesem	101
13. Arnošt Adamič: Deček iz sirotišnice. Povest	102
14. Dr. V. Korun: Jožko in železnica	106
15. Božična prigoda ali radovedna bratec in sestra. Trije najboljši odgovori	107
16. Skoči — možiček. Pravljica	108
17. Mikica: Kako so včasih »reglje lomili«	109
18. Srbske narodne	111
19. Zastavice za brihtne glavice	112
20. Iz mladih peres. Prispevki »Zvončkarjev«	Tretja stran ovitka
21. Stric Matic — s košem novic	Četrta stran ovitka

---

**POKAŽITE IN PRIPOROČAJTE „ZVONČEK“ SVOJIM ZNANCEM!
NABIRAJTE PRIDNO LISTU NOVIH NAROČNIKOV! ČIM VEČJI BO
KROG „ZVONČARJEV“, TEM LEPŠA IN OBSEŽNEJŠA BO VSEBINA
NAŠEGA LISTA!**

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto **30 Din**, za pol leta **15 Din**, za četrť leta **750 Din**. Posamezni zvezki po **3 Din**.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. — Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin. — Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj).

ZVONČEK

Čist s podobami za mladino

Leto 35

Januar 1934

Štev. 5

Vinko Bifenc

Pofojena roža

Ali veste, otroci, kje so Borovlje? —

Prelep kraj tam onstran Karavank, v domovini naših pradedov, na zelenem Koroškem.

Široka ravnina se razprostira okrog Borovelj, na njej čepe vasi, dvigajo se holmi s cerkvicami in se vijejo srebrni potočki.

V neki vasi, Boroveljski kot ji pravijo, živi pri svojih roditeljih deklica Mojca. Majhna je še, komaj osem let ji je. Obiskuje tako zvano »utrakvistično šolo«. Z drugimi besedami: šolo ponemčevalnico.

Učiteljstvo šole je priredilo za praznike božičnico. Naučili so otroke igrice, deklamacije in nekaj pesmi, ki naj bi jih zapel otroški zbor.

Hude preglavice so imeli prireditelji z otroki slovenskih staršev, da so jim vtepli v glavo nemške besede. Otroci po večini še izgovarjati niso znali okornih besed, kaj še da bi jih razumeli. Mnogo grenkih solz je bilo potočenih po nedolžnih licih, preden so se otroci priučili izgovorjave vsaj za silo. Učiteljstvo se je jezilo, padale so psovke, včasih celo udarci. Mali Mojci je bila poverjena deklamacija. Naučiti se je morala pesemco:

»Morgen kommt der Weihnachtsmann«.*

Besede »Weihnachtsmann« se Mojca nikakor ni mogla zapomniti. Nekoč je prijokala iz šole.

»Kaj pa ti je, Mojca?« je skrbeče povprašala mati.

»Gospod učitelj pravijo,« je jecljivo pripovedovala Mojca, »da mi Bo-Božiček ne bo ni-ničesar prinesel, ker ne znam iz-zgovarjati nje-govega imena«.

»Kako pa se kliče Božiček?« se je s prikrito bolestjo nasmehnila mati.

* Po naše: Jutri pride Božiček

»No, saj vi tudi ne veste, mamica, kako pa naj potem jaz vem? Vaj-vaj-vajšman, tako nekako pravijo gospod učitelj. Za kazen moram tridesetkrat napisati to ime.«

Mati je nekaj časa molčala. Potem pa je potolažila hčerkico:

»Le nič ne maraj, Mojca, vse bo še dobro. Kadar ti bo hudo, pa se kar spomni na kralja Matjaža in vse bo minilo.«

»Kdo je pa to — kralj Matjaž?«

Mogočen gospod, ki spi v votlini tam pod Peco* in z njim vsa njegova vojska. Nekoč se prebudi in pride. Takrat, Mojca, bo dobro na svetu.«

Mojca se je nekam zamislila in utihnila.

Približal se je dan predstave.

Mati je Mojco praznično oblekla, v lase ji je pripela belo svilen rožo, katere pecelj je bil ovit s prav drobcanim modro-belo-rdečim trakom. To rožo ji je prinesla botra iz Tržiča, materina sestra, ko je bila Mojca lansko leto pri birmi.

Vso pot do šole je Mojca ponavljala deklamacijo. Dvorana je bila polna. Največ je bilo otrok, prišli pa so tudi njihovi roditelji. V sprednjih vrstah so sedeli učitelji in učiteljice, med njimi tudi šolski nadzornik. V kotu je stalo božično drevesce, pod njim darovi za otroke. —

Po igrici je imela priti na vrsto Mojčina deklamacija. Mojca je stala za odrom, pripravljena za nastop. Približal se je učitelj-režiser.

»Kaj imaš v laseh?« je dejal Mojci in sklonil obraz nad njeno glavo. Dvignil je roko, izpulil Mojci rožo iz las, jo vrgel na tla in pohodil.

»Windische Farben!«** je siknil skozi zobe.

Mojca je zaihtela, se sklonila in pobrala pohojeno rožo.

»Moja birmanska roža! Spomin od dobre botrice!«

* gora na Koroškem

** Windische zmerjajo Nemci nas Slovence

»Tih! Brž na oder!«

Zastor se je bil že odgrnil, učitelj je porinil Mojco na oder.

Vsa trepetajoča, bleda je stala Mojca pred polno dvorano. Solze so ji tekle po licih, v roki je držala rožo. Glas ji je odpovedal, hotela je deklamirati, pa se ni spomnila niti besede.

»Začni!« je sikal učitelj izza kulis. —

A Mojca je stala in molčala.

Naenkrat pa je proseče dvignila roke in zaklicala:

»Preljubi kralj Matjaž, pridi izpod Pece, meni je tako hudo! Rožo so mi pohodili, mojo birmansko rožo, in deklamirati ne znam več. Pomagaj mi, kralj Matjaž!«

V dvorani je nastala tišina, le v zadnjih vrstah se je začel pritajen jok.

Gospodje v sprednjih vrstah so se nemo spogledovali. Zastor se je zagnil.

Mojca za kazen ni prejela nobene darila od šolskega Božička.

Tembolj pa se ji je izkazal Božiček doma. Mati jo je objela in poljubila.

In v vsaki hiši na vasi je prinesel Božiček nekaj za Mojco.

Kralj Matjaž jo je uslišal in jo nagradil s srečo in veseljem.

Bori tihi . . .

Bori tihi, bori tožni
s snegom si srebrijo veje,
mrzel veter čez poljane
v lice borom se zasmeje.

Bori tihi, bori tožni
v beli zimski dan blestijo,
tihe misli v mladih dušah
v svetle dalje nam hitijo.

Mano G.

Tri ciganske . . .

Kanižarica je mala vasica v Beli Krajini. Pri Kanižarici že od nekdanj tabore cigani. Tam imajo tudi svojega kralja. Belokrajinski cigani si pošteno služijo vsakdanji kruh. Kamenje tolčejo, kujejo, časih pa tudi vbogajme prosijo . . . Belokrajinci so dobrega srca in jim radi pomagajo v sili in nesreči. Pa tudi marsikakšno veselo vedo povedati o njih.

ga kuma, a vsiljivca ni mogla odgnati.

Pod večer se je s semnja vrnil kipar. Ustrašil se je cigan njegovega prihoda in ker ni mogel ven, se je skril v kiparjevo delavnico ter se pomešal med bronaste kipe.

Žena je pošepetala kiparju, kako in kaj. Mož je molčal, vzel železno palico, odšel v temačno delavnico in sam pri sebi mrmral:

1. Cigan bi bil rad kum

Živel je reven kipar. Imel je polno hišo dece pa malo zaslužka. Ko se mu je rodil deseti sin, ni nihče od sosedov hotel kumovati revnemu kiparčku.

To je zvedel mlad cigan. Rad bi bil kum. Šel je h kiparju, a doma je dobil samo njegovo ženo. Pričel se je ponujati za kuma; do večera se je kiparjeva žena otresala neljubc-

»Dobil sem naročilo od samega gospoda dekana. Jutri zjutraj mu moram poslati velik kip. Biti pa mora dobro vlit . . .«

Tako je kipar govoril in po redu tolkel s palico po bronastih kipih, da bi izbral najlepši glas. Ko je prišel do cigana, ga je krepko oplazil. Cigan je pogoltnil bolečino: ne duha ne sluha o bronu . . . Obrnil se je kipar k ženi in zavpil v kuhinjo:

»Žena, ta vlitek se mi je pa pone-srečil. Brž zakuri v peči, da ga pre-topim in prelujem v čistejši in glas-nejši bron!«

Tega se je cigan seveda močno prestrašil. Prekobalil se je čez ki-parja in na vrat na nos izginil skozi dveri v črno noč.

Bežal je in kričal:

»Haril si me, haril,¹
ne boš me v kotlu paril!« — —

Tako se je kipar otresel nadlež-nega ciganovega kumstva. —

2. Cigan in gosposki obed

Prišel je cigan h gospodu in de-jal: »Gospod, koliko cenite zlato bučo, veliko ko konjska glava?«

Gospod je mislil, da ima cigan tolikšno kepo zlata. Prijazno je po-sadil cigana za mizo ter ga nasitil in napojil z najslajšim vincem. Po-tlej je vprašal cigana: »Kje imaš zlato bučo?«

Cigan se je pa začudil: »Hoj, go-spod, jaz je nimam! Le vedeti sem hotel, koliko je vredna.«

Gospoda je pograbila huda jeza in plosnil je cigana po licu.

Pa je poskočil cigan: »Hoj, go-spod, vi ne znate šamariti! Vam bom jaz pokazal!« In-lop! po go-spodu. Nato je izginil.

Ko je prišel cigan v taborišče, se je z obema rokama objemal za siti trebuh. To je opazil njegov brat in ga vprašal: »Kje si bil, moj črni brat?«

Povedal je siti cigan lačnemu, kje je gosposko obedoval in pil.

»Kaj si pil?«

»Žganjarico!«

»Kaj si jel?«

»Vsega, kar sem poželega!« —

Kolcnilo se je lačnemu ciganu po gosposkem obedu. Takoj drugi dan se je odpravil h gospodu, da bi še on gosposko obedoval.

* udaril.

Ali komaj je prestopil prag go-spodove hiše, že je priskočil go-spod ter pričel kričati: »Hej, cigan-če, včeraj si dejal, da ne znam ša-mariti! Čakaj, boš videl, da sem se že naučil!« In vso posodo, kar je je bilo na mizi, je zmetal v prestra-šenega cigana. —

Tako je cigan plačal grehe svoje-ga brata. —

3. Cigan in gospod

Po cesti gre gospod. Sreča cigana, hoče biti vljuden pa ga ogovori: »Bog daj srečo, ciganel!«

Cigan pa jezen, da ga gosposki zmazek zanalašč prezirljivo ogo-varja, pogoltno jezo in brž odvrne: »Bog daj, brate!«

Zavedel se je gospod, da ga je cigan pošteno zavrnil. Še tisti dan je cigana ponovno srečal. Lepše ko prvič ga je mislil pozdraviti, ko je del: »Pozdravljen, brate!«

Cigan pa mu je prijazno odzdra-vil: »Pozdravljen, gospodine!« —

Zimska

*Snežec pada na poljane
tiho kakor bele sanje,
v mrak čez njive in domove
splaval je šepetanje.*

*Mir je legel nad gozdove —
v snegu se srebrijo bori,
smreke pod odejo težko
kličejo po zlati zori.*

*V mir so se ovile duše,
in oči nam zrejo v dalje,
tudi misli naše trudne
so odele bele halje.*

Mano G.

Računanje, ki ni dolgočasno

Mnogi mislijo, da je matematika ali višje računstvo dolgočasna in težka veda. Toda to mišljenje so skoraj gotovo razširili tisti, ki so imeli v računstvu vedno enojko. Kajti, če vprašate kakega dobrega matematika ali računoslovca, kako je s to vedo, vam bo povedal, da je matematika zelo zanimiv predmet, v katerem so mogoče najneverjetnejše stvari pa tudi šale.

Oglejmo si torej nekoliko takih primerov!

Vzemimo kako kroglasto telo, recimo pomarančo ali žogo in preko enega metra dolg ozek trak iz papirja. Če omotamo košček tega traka enkrat okoli omenjenega predmeta in dodamo tam, kjer prideta konca skupaj, še en meter preostalega traka, potem lahko napravimo poskus, ki nam ne bo malo belil glave. Če napravimo namreč na tleh iz tega traka pravilen krog in postavimo v sredo pomarančo ali žogo, bo znašala razdalja od nje do oboda kroga točno 16 centimetrov.

Tudi naša zemlja je velika žoga ali pomaranča. Okoli nje teče tako zvani ekvator, ki je dolg ravno 40 milijonov metrov. Predstavite si, da je ta ekvator papirnat trak in ga podaljšajte za en meter, da bo dolg 40.000.001 m. Kaj mislite, koliko bo znašala sedaj razdalja med zemljo in trakom? Ravno tako velika bo, kakor med pomarančo in papirnati trakom, to je okoli 16 centimetrov. Neverjetno, kajne, pa vendar je tako! Če se hočete prepričati, ali je to res, lahko napravite isti poizkus z različno velikimi predmeti; vselej boste dobili 16 cm, seveda če merite zelo natančno.

Vedno je bilo dosti učencev v šolah in tudi danes jih je veliko, namreč takih, katerim računstvo ni bilo prav nič dolgočasno niti težko iz prav navadnega razloga, ker so nadarjeni za ta predmet.

Leta 1786. je hodil v neko osnovno šolo v Braunschweigu v Nemčiji devetletni deček Karel Gauss, sin priprostega zidarja.

Nekega dne je dal učitelj te šole, da bi mogel med uro nemoteno napraviti neko delo, učencem nalogo, da mu izračunajo vsoto vseh števil od 1 do 100. Misli je, da bo to delo trajalo pri vseh najmanj eno dobro uro. Toda zmotil se je; že po nekoliko minutah je mali Karel izvršil delo.

Kako je rešil deček nalogo? Mali Karel je našel namreč poseben način izračunavanja, nov matematični ali računski zakon o vsotah števil in je s tem dokazal, da tiči v njem računski velikan, ki je pozneje tudi prišel do veljave.

Evo, takole je on računal:

1, 2, 3, 4 itd.	do 50
100, 99, 98, 97 itd.	do 51
<hr/>	
101, 101, 101, 101 itd.	101

Izpisal je vse številke od 1 do 50 v eno vrsto, a v drugo vrste vse številke od 100 nazaj do 50, drugo pod drugo; videl je, da dá vsak par takó razvrščenih števil vedno isto vsoto 101. Iz tega sledi, da je skupna vsota vseh števil do 100, 50×101 to je 5050.

Njegov učitelj je, opozorjen na dečka, poizvedoval podrobneje po malem računskem mojstru in izvedel, da je deček izredno nadarjen za številke. Pravili so mu, da je že kot 3letni otrok vedno prisluškoval, kadar je njegov oče izplačeval pomočnikom in vajencem mezdo, in je celo nekoč očeta, ko se je zmotil, opozoril na napako. Tudi čitanja in pisanja se je naučil sam, in sicer na ta način, da je pri znancih in prijateljih, ki so prihajali v hišo, spraševal za imena črk.

Mali Karel Gauss je postal pozneje eden največjih matematikov na svetu, bil je profesor na univerzi v Göttingenu in ravnatelj tamošnje zvezdarne. Umril je l. 1855.

Na koncu vam hočemo še pokazati, da so v računih tudi šale.

Pri enačbah, o katerih boste ali ste že slišali v gimnaziji, mora biti ena stran enačbe enaka drugi. Zato lahko napišemo sledečo enačbo: pol prazne čaše vode je enako pol polne čaše vode, torej: $\frac{1}{2}$ polne čaše = $\frac{1}{2}$ prazne čaše.

Pravilo pri teh računih pa je, da se enačba ne spremeni, če eno ali drugo stran enačbe pomnožimo z istim številom. Če pomnožimo naš račun z 2, dobimo:

1 polna čaša vode = 1 prazni čaši vode.

Ali je prav tako, ali pa se skriva v našem računu napaka, to bo najbrž vedel očka, ali pa boste vse izvedeli pozneje, ko boste hodili v gimnazijo!

Ugrabljeni kraljevič (Pravljica)

13.

Ko sta se Tonček in Francka po prestanem strahu zavedla, se je jadrnica že oddaljevala od obale.

Princ je še vedno božal in ljubkoval svojo prijateljico, ki je že tako dolgo ni videl in jo je zdaj na tako čudežen način spet našel.

»Ali je to opica, o kateri si nama pravil?«, je vprašal Tonček princa.

»Da, to je opica Diki.«

Tonček je pogladil z roko zvesto živalco, ki se mu — za čuda — ni zoperstavila, kakor vsakemu nepoznanemu. Gotovo je čutila v Tončku prijatelja svojega gospoda.

Francka se je stiskala k bratcu. Bilo jo je strah temnega morja, noči; bala se je, da se vsak hip prekucne gugajoči se čoln in potegne voda vse skupaj v brezdanje globočine.

Tončku samemu je bilo tesno pri srcu, ko je videl, da je njegova sestra vsa obupana. Dajal si je poguma in tolažil Francko.

Princ Fernando pa je bil po tem čudnem srečanju z opico Diki tako izven sebe, da je pozabil na vse nevarnosti, ki jih še čakajo na nemirnem morju.

In spet je vprašal Tonček:

»Kako neki te je mogla opica najti tako daleč od doma — preko morja. To se mi zdi skoraj nemogoče, Fernando?«

Princ se je zdrznil. Mahoma mu je postalo vse jasno, na kar v prvem presenečenju ni mislil.

Ladja »Abduraman« mora gotovo biti kje v bližini obale.

Opica Diki je bila najbrže na ladji; iz dolgočasja, ali pa, ker je zagledala na otoku kako svojo sorodnico, si je privoščila nočni izprehod po otoku.

In tako je po srečnem naključju našla svojega gospodarja.

Z boleznim glasom je vzkliknil princ:

»Ah, zakaj smo krenili na morje! Vojaki mojega očeta so se gotovo izkricali na otokih, da se maščujejo nad morskimi roparji in me rešijo.«

»Kako pa to veš?«

Princ je pokazal na opico Diki.

»Poglej, ta mi je prišla nehote naznanit to veselo, a zdaj zame žalostno novico.«

Tonček, vedno srčen, vesel dečko, je postal ves potr. Zavedal se je, v kakšno nevarnost je spravil s svojim nepremišljenim načrtom princa, sestrico in sebe.

Ta mala orehova lupina, sredi temne noči, na odprtem, razburkanem morju!

Veter je postajal čimdalje močnejši, nebo se je prepreglo z oblaki, blisk je sledil blisku, grmenje je prihajalo vedno bliže.

Vse je kazalo, da se bliža vihar.

Uboga Francka je od prevelike telesne in duševne zmučenosti na dnu jadrnice zaspala. Tonček se je čutil nekoliko olajšanega. — Vsaj ne bo gledala te grozote na morju, — si je mislil, podložil ji je pod glavo culo in jo pobožal po licih.

»Tonček,« je zaklical princ, »sne-niva jadro, mogoče se nam posreči, obrniti čoln nazaj proti obali.«

Toda zaman je bil ves trud.

Veter je podil jadrnico naprej. Valovi so postajali vedno višji, lad- jica je plesala po njih kakor kos trhle- ga lesa.

Svetle ognjene kače so v presled- kih spajale nebo z morjem, grom se je valil preko neba, bučalo, ječa- lo je morje, veter je žvižgal in tulil, strele so švigale po zraku — vihar je pričel divjati v vsej svoji silovi- tosti.

Nenadoma je zaškripal jambor, veter se je zagnal z vso silo vanj. Les se je s silnim truščem prelo- mil, veter je odnesel bela, premoče- na jadra.

Ah, ubogi mali begunci!

Vsi premočeni, zmučeni in obu- pani, z grozo v očeh, so se tiščali drug drugega.

Opica je zlezla pod klop na spred- njem koncu jadrnice.

Napol nezavestni otroci niso ime- li druge misli, kakor samo to, kdaj jih bo pokopalo morje v svoje glo- bine.

In v tej največji stiski se jih je spomnilo — materino srce.

To zlato srce, ki vidi skozi naj- debelejše zidovje, ki zasluti vsako zlo iz daljave.

Lahna meglica je ovila jadrnico, plesočo po divjih valovih.

In iz te meglice je plaval glas pro- ti nebu, poln ljubezni in usmiljenja, glas materinega srca:

— Gospodar življenja in smrti, krotilec besnečih morskih valov, ne dopusti, da bi ta nedolžna srca po- stala žrtev morskih globin; reši jih, Gospod, reši ta mlada življenja in pripelji jih v naročje domovine...

Vihar pa je pel svojo mogočno pesem naprej, naprej...

(Dalje prihodnjič.)

Ivan Čampa

Tiho, tiho pada sneg . . .

*Tiho, tiho pada sneg.
Po cestah hodijo ljudje
in se v dve gube drže;
na ustih jim zamrl je smeh.*

*Steklene oči, neobriti obrazi,
strgani čevlji, oguljene suknje,
na kolenih gole luknje —
tako berači tavajo v mrazi.*

*Tiho, tiho pada sneg.
Po cestah hodijo ljudje
in se v dve gube drže;
na ustih davno jim zamrl je smeh.*

Kolo

Tonko je bil suhoten deček z bleddim, upadlim licem, a z velikimi kakor ogle črnimi in bleščečimi očmi, ki so njegov bolni obraz in njegovo sloko, v zakrpano obleko odeto postavlo oživljale in ji dajale izraz močnega notranjega zdravja. Obiskoval je drugi razred gimnazije, ki se je nahajala prav na nasprotnem koncu mesta, da je imel do nje dobro uro hoda. Ves utrujen je prišel vselej v šolo, še bolj utrujen se je popoldne vračal. Doma so mu prigovarjali, naj pusti gimnazijo in stopi v kako bližnjo trgovino za vajenca. A Tonko ni hotel; šola mu je bila vse. Obiskoval jo bo, dokler bo kaj ognja v njegovih očeh!

A konec pomladi je vidno slabel. — Poldrugo uro je hodil do šole. Popoldne je moral leči, tako ga je hoja utrudila.

O, da bi imel vsaj toliko denarja, da bi se včasih lahko peljal z električno železnico, kakor se vozijo dijaki iz njegove bližine! Ali pa, da bi imel kolo!

Kolo!

Da, edino kolo bi ga moglo rešiti! Lansko leto ga je imel, toda oče je že drugo leto brez dela in zaslužka in morali so ga pozimi prodati, da so si kupili drva.

Tiste dni je Tonko mislil samo o tem, kako bi prišel do kolesa in tako brez strahu končal drugi razred, v jeseni pa nadaljeval. Saj sicer pa bo lepega dne obležal sredi poti in potem ne bo smel več v šolo!

O, saj je gotovo kdo v tem ogromnem mestu, ki ima kakšno staro kolo, a ga ne potrebuje, mogoče je kdo, ki si je kupil avto, kolo pa mu rjavi kje na podstrešju, mogoče se ga je kdo drugi naveličal in pozabil nanj, drugi si je kupil novega in starega zavrgel, spet drugi je mogoče umrl in njegovo kolo leži sedaj brez lastnika med staro šaro. Da bi našel takega človeka in mu razložil, gotovo bi mu ga posodil ali cel podaril! A kako ga najti? Naj vsakogar ustavi in vpraša? Ne, tega

ne more! Ljudem se itak mudi, niti poslušali ga ne bi. Naj da v časopis? — Nima denarja in tisti, ki imajo nepotrebno kolo, si ne kvarijo oči na zadnjih časopisnih straneh.

Torej kako?

Tonko je hodil zamišljen po ulicah. A nič pravega ni našel.

Neko soboto pa, ko je šel na pismeno povabilo obiskat bolnega sošolca, sina bogatega zdravnika dr. Brenčiča, je pri njem poslušal radio. Vse različne vesti in novice so prihajale iz zvočnika in vsi, zdravnik, njegova žena, sošolec in on so jih slišali, pa ne samo oni, tudi v sosednji ulici, na robu mesta, v vaseh in celo onkraj gor in morja.

Tedaj se mu je razodelo.

Z mrzlično naglico je zapustil tovariša in odhitel na ulico ter poiskal pisarno radio-oddajne postaje. Vstopil je in razburjen povedal gospodični za pisalno mizo, česa želi. Poslušala ga je, pristopil je še gospod od sosednje mize in Tonko je še enkrat razložil svoje želje. Gospod se je nasmehnil, Tončkove oči, ki so bile polne veselja do dela in življenja, so ga pridobile. Obljubil je, da mu bo izpolnil željo, dasi sam nima mnogo upanja. Čez teden ali dva naj pride vprašat.

Sedaj je Tonko vse dni presedel pri bolnem tovarišu in napeto poslušal ob zvočniku ter pričakoval, kdaj bo oni gospod razodel mestu in vsemu svetu njegovo željo. Na večer se ni mogel odtrgati od zvočnika, zdravnikovi so ga morali opozoriti, da je odšel. Večkrat jim je že mislil razodeti, čemu postaja tako vsiljiv, toda bal se je, da bi se smejali njegovemu načrtu.

Naslednjo soboto je bil spet pri zdravnikovih. Bilo je proti večeru. Tudi zdravnik in njegova žena sta prišla v sobo. Iz zvočnika je pelo. Vselej, ko je utihnilo petje, je Tonko vzdrltel. Ves teden je že čakal tiste velike besede, ki ga bo rešila.

In res, končno je dočakal.

Iz zvočnika je spregovorilo glasno in razločno:

»Spoštovane gospe in gospodje! Daleč v predmestju živi dijak, ki nima toliko denarja, da bi se mogel voziti s tramvajem v dobro uro oddaljeno šolo. Njegov oče je že drugo leto brez službe, mati ima delo samo dvakrat na teden, otrok pa je petero. Ta dijak je

zdravnikom pogovarjala o neznanem dečku in njegovem bistrem domisleku. Čez čas pa se je okrenila k njemu in ga vprašala, kako da on zmaguje svojo dolgo pot. Že se je nekoliko pomiril in hotel povedati, kdo je tisti deček, ko je spregovorilo iz zvočnika:

»Pravkar nas je obvestila po telefonu gospa, soproga našega priznanega

zelo nadarjen, a tako slaboten, da komaj zmaguje dolgo pot. Njegova rešitev bi bilo kolo. Ali bi mogel kdo osrečiti tega dečka s kolesom, ki mogoče leži kje zaprašeno in pozabljeno, a bi dečku omogočilo nadaljnje šolanje? — Prijazna sporočila prosimo na naš studio.«

Tonko je drhtel. Niti opazil ni kako sta se zdravnik in njegova žena nekaj pogovarjala in kako je gospa čez čas odšla iz sobe. Napolnjevale so ga pravkar izgovorjene besede, ki so pred nekaj trenutki preplavile ves svet. O, gotovo jih bo slišal kje nekdo, ki mu bo pomagal! Tonko ni več slišal godbe in ni slišal, kako se je gospa vrnila in se z

zdravnika dr. Brenčiča, da poklanja prej omenjenemu dečku kolo. Prijetno iznenadeni se ji v imenu naše radiopostaje in v imenu srečnega dečka najtoplejše zahvaljujemo za njeno veliku darilo.«

Tonko se je dvignil in opotekel h gospe. Iskal je njene roke.

Gospa in zdravnik sta presenečena vstala.

»Ali ste vi tisti deček?«

»Da, jaz ... Hvala, hvala!«

*

Čez pol ure se je Tonko ves srečen pripeljal domov s skoraj novim kolesom.

Marija Grošljeva

Bobi — zimski športnik

Oj ta zima, oj ta zima!

Skočila je z Grintavca, se zagnala do Krima, v burji si pesem je bojno zapela, vse ptičke nam vzela!

Sneži, sneži . . .

Drse sani prek belih ravni.

Razvajena Minka, hčerka — edinka, je v varnem plaščku kot živa snežinka.

Ej, to je vesela, vsa bela je, bela, smeji se in kepa. — Sirotica Breda, vsa vela in bleda, snega se otepa, nima zimske suknjice, v rokavcih so zvrtnane luknjice, je očka brez dela, nikdar ni vesela.

In Bobi?

Naj mraz je, vročina, neugnana mrcina, začarana spaka, je vedno enaka. —

Večer je. Trnovski zvon zvoní pokoj na Mirje.

BOBI V NUŠKINI POSTELJI

Rožice srebrnobeke
so na oknu zacvetele,
postelja je že zrahljana,
Nuška trudna in zaspana.

Bobi v posteljo se skrije,
med blazine se zarije,
v gnezdu vstraja nepremično,
revska, bevska v gospodično.

Nuška zavihti desnico,
vname boj se za pravico,
Bobi vgrizne Nuško v palec
in v dvoboju je zmagalec.

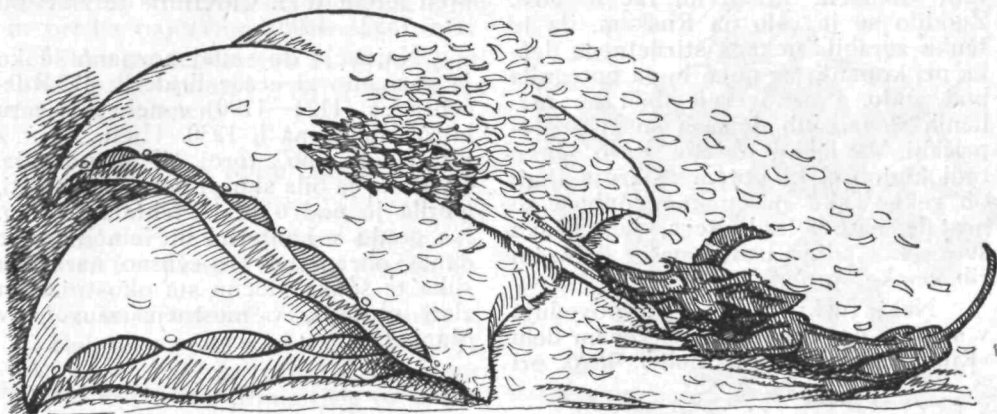
Nuška mora se udati,
slamo v kot na tla postlati.
Bobiju ni več do spanja,
vragolije spet uganja . . .

„Na ležišče gospodične
zidam stavbe nebotične,“
reče, resno je mrcini,
brska vprek po posteljini.

Žimnico si v tunel zvije,
jo z blazinami pokrije,
spretno pernico prizida,
glejte, pa je piramida.

Bobi srečen divje laja,
naokoli ringaraja,
(rjuhe, pernice, blazine
so samo še razvaline . . .).

Bobi po pobočju pleza,
ostre kremplje kot dereza
vbada v pernate skaline,
da ne zvrne se z višine.

Bobija ne ozlovolji,
reče: „Drugič pojde bolji,
vržem naj v koruzo puško,
moram še jeziti Nuško.“

Lahka ni baš prva tura,
polnoč je odbila ura,
zdaj le ped še, desna taca
je že srečno vrh vršaca. —

Reče in mu ni za šalo,
že vali sneženo skalo,
nanjo drugo, varno zлага,
da se mu spet ne prevaga.

Okrog oglov tuli burja,
dete zimskega neurja,
s Triglava se usiplje perje
kakor sneg na zimsko Mirje.

Vneto dela, brez odmora,
zrastla je donebna gora,
gora, kdo ji ve imena,
menda je triglavska stena.

Dan budi se za gorami,
gospodična bdi na slami,
hribolazec vrh Triglava
sladko in pokojno spava . . .

Stare ribe

Najpožrešnejša izmed sladkovodnih rib, ki doseže tudi najvišjo starost, kakor si jo sploh moremo misliti pri živih bitjih, je ščuka. Ta riba se loti poleg majhnih rib, žab, miši in podgan, tudi domačih in divjih rac in gosi. Zgodilo se je celo na Ruskem, da je ščuka zgrabila nekega štiriletnega dečka pri kopanju za nogo in ga potegnila pod vodo. Praznovorni ribiči po različnih slovanskih deželah so celo prepričani, da lahko obsede staro ščuko tudi hudobec, ki potem zalezuje ljudi ob reki. Take in enake zgodbe so nastale najbrž radi tega, ker učaka ščuka kot edina izmed naših domačih rib visoko starost.

Neki ruski profesor pripoveduje v svojem ogromnem znanstvenem delu »Ribe Rusije«, da so ujeli l. 1896. pri

snaženju ribnika v Caricinu (sedaj Stalingrad) blizu Moskve 2 metra dolgo ščuko z zlatim obročkom v škrgah. Na obročku je stalo v starinski pisavi »Spustil car Boris«. To se je moralo zgoditi pred letom 1611. Car Boris je živel od leta 1552.—1605.

Največjo do sedaj poznano ščuko je zaznamoval cesar Friderik II. Rdečebreadec (1121—1190) v nekem jezeru blizu Heilbrona l. 1230. Ujeli so jo z mrežo leta 1497., torej 267 let pozneje. Ta ščuka je bila skoraj bela od starosti, merila je nad 6 m in tehtala 128 kg. Na gradu v Lauternu v Nemčiji je še danes ohranjena svoječasno naročena slika te ščuke, dočim sta okostnjak in zlati obroček v mestnem muzeju v Manheimu.

Franjo Čiček

Zgodbe o Tijeku Kijeku

5. Tijek in njegova brata

Kadar ni Tijek pasel ali delal na tlaki, je bival doma v bajti s svojima bratoma, ki sta bila znana pod imenom »Nikdarsit« in »Vednolačen«. — Nikdarsit ni delal drugega kakor prekopicaval se je po trati, Vednolačen je hodil »po rokah«, a tretji, naš dobri znanec Tijek Kijek, je ždel ves božji dan za pečjo, kadar je bil doma, in se muzal kakor mucek s klobaso.

Zgodilo pa se je nekoč, da je grof povabil vse tri brate v grad in jih vprašal:

»Bi radi mošnjo cekinov?«

»Ojoj«, so zavpili vsi hkrati.

»Bi radi imeli jesti in piti?« vpraša nadalje grof.

»Ojoj, žlahtni gospod,« in so požrli vsi trije sline.

»Torej, poslušajte me,« nadaljuje grof, »tisti, ki pride v grad — ne obut, ne bos, ne peš, ne z vozom, ne s konjem — dobi, kar sem obljubil.« In jih je odslovil.

Veseli so odšli domov. Brata sta prišedši takoj nagnala Tijeka za peč in prvi si je pljunil v roke, obul en čevljev na nogo, drugega pa na roko ter se za-

čel prekopicavati proti gradu. Kajti, to ni bilo ne bos, ne obut, ne peš, ne jež, ne voz in ne kaj drugega, ampak čisto nekaj posebnega, novega ter gotovo po graščakovi želji. Pa je bila reč sitna. Pred gradom se je namreč dvigala pot navkreber. Nikdarsit se je že do polovice poti metal po prahu in kamenju, da mu je pot že curkoma lil, a nazadnje je omagal ter se vrnil praznih rok. Grof, ki je stal pri oknu in gledal ta prizor, je skoraj počil od smeha.

Prišel pa je na vrsto drugi brat, Vednolačen. Pljunil si je na podplate, nataknil čevlje na roke in z nogami v zrak začel romati proti gradu. A tudi tega je premagala strmina. Grof se je smejal, da je bil že ves solzan.

Tačas pa se je dvignil Tijek izza peči, odvezal kozo, vzel s police rdečo marelo, si obul en čevljev, drugega pa predrl ter si ga privezal na nogo in jo mahnil po ovinku proti gradu. Tam, kjer je zavila pot pod grajska okna, je položil levo nogo na kozin hrbet, z drugo pa predrl marelo in tako »jadral« v grad.

Ko je grof opazil tega čudovitega pešca, jezdeca in veslača po suhem in vse obenem, da ni ne bos ne obut, je

od smeha padel v nezavest. Hitro so pritekli grajski hlapci ter ga začeli ribati in polivati z vodo. To učinkovito zdravilo je grofa hitro spravilo k zavesti. Bilo pa je ravno prav. Kajti Tijek je že »priromal« skozi grajska vrata. Grof ga je seve bogato nagradil ter mu postregel z jedačo in pijačo, dočim sta »pametna« brata doma požirala sline in predla pajčevino v želodcu.

Tijeka pa je doletela še druga čast. Grof ga je namreč vzel v službo za grajskega hlapca.

6. Tijek obira češnje

Nekoč pošlje grof Tijeka, svojega novega služabnika, obirati češnje. Pa pride ta čez dve uri nazaj s prazno košaro.

»Kje imaš češnje?« zakriči grof.

»Žlahtni gospod grof,« de mirno Tijek, »kar sem jih nabral na drevesu, sem zanesel v košaro na tleh, pa so prileteli škorci in mi vse pozobali.«

»Čakaj, tiček, ne boš ga. Grem s tabo in bom pod češnjo pazil na košaro,« pravi grof in gresta zopet po češnje.

Tijek je bil zopet eno uro v vejah, toda ko ga grof pokliče, naj pride doli s češnjami, prileze z drevesa praznih rok.

»Kje so češnje?« zavpije razjarjeni graščak.

»Na drevesu, žlahtni gospod. Ko sem jih hotel obirati, se spomnim, da bi vam lahko katera padla na glavo, zato sem jih raje pustil v božjem miru.«

»Budalo,« pravi grof, »mar meniš, da so češnje buče? Le brž nazaj in bodi

brez skrbi, če mi katera pade na glavo.«

Tijek je molče ubogal. Šent pa si je že prej nabral polne žepe kamenja in ko je prilezel do prve veje, trešči z vso silo kamen graščaku na glavo.

»Ojoj«, zavpije grof, »kaj pa delaš, zlodej?«

»Češnje obiram,« odvrne mirno Tijek. »Kaj vam je že katera padla na glavo?«

»O nič hudega,« pravi grof in požre bolečine.

Čez nekaj časa zopet prižvižga kamen na grofovo glavo.

»Sapramiš,« zatuli grof. »Hajdi doli! Naj vrag vzame te češnje, jaz jih ne maram!«

»Saj sem pravil, da so te češnje vražje,« razlaga Tijek ter strumno koraka poleg grofa v grad s prazno košaro, dočim se jih je sam vošteno nazobal.

(Dalje prihodnjič.)

Zazveneli so kraguljčki

Čez poljano tiho
zazveneli so kraguljčki,
in snežinke bele
zablestele kot draguljčki.

Žalostno so ptičke
trudne glavice sklonile,
ko snežinke mrzle
hladno zemljo so pokrile.

Padale snežinke —
svetli biseri — draguljčki,
in k pogrebu ptičkam
zazvonili so kraguljčki.

Mano G.

Deček iz sirofišnice (Povest)

Begunca

Odšla sta tudi Tonek in betežna Lucija. Na kolca sta znesla nekaj obleke in živeža, odklenila Čuvaja in zgubili so se med množico, ki se je gnetla v daljavo. Namenila sta se v nekó vas blizu Vipave. Tam je imela Lucija brata Martina, bil je hlapec pri bogatem kmetu. Vsa pota so bila polna beguncev; včasih sta srečavala peščico izmučenih vojakov, ki so bili določeni, da zasedejo postojanke ob državni meji. Ob cestah so počivali izgnanci, kuhali in se ozirali s plašnimi očmi nazaj: misli so hitele k domovom, ki so bili zapisani razdejanju. Ves ta veletok gorja se je vil skozi vipavsko dolino, mimo Ajdovščine in preko Cola na Idrijo, Ljubljano — in še naprej. Ali se je pa valil preko Krasa in Tirol. Vlaki so bruhali na postajah v zaledju kri, zakaj vsa srca, iztrgana iz domačije, so krvavela. Proti ogroženi meji so hropeli vlaki, v njih izrabljene vojaške čete in stari topovi. Prva letala so letela nad goriško ravan gledat, če je bojno polje že zrelo za žetev. Za mejo, onstran cesarske meje, so čakale laške cevi znamenja, so zijali topovi v našo zemljo, na avtomobilih vojaštvo in z vseh strani so hitele še nove čete, brez konca je bilo njih število. Na binkoštno nedeljo je zažvižgala, zatulila prva avstrijska granata preko trepetajoče zemlje, zatulila je in se razpočila daleč za cesarsko cesto. Vojna z Italijo se je začela. Privršale so ko tropa golobov laške granate, rzsule cerkve in tipale da-

leč v ozadje, kjer se je zbirala in hitela na mejo maloštevilna avstrijska bramba. Ponoči so zasvetili žarometi, so se tiho vnele svetlobne rakete in zatrepetale v zraku, je tu pa tam počil strel prednjih straž; kakor da bi se borili nevidni duhovi. Od morja do Tirolov je polagoma nastala živa črta, ki se je zagrizla v zemljo, naperila puške in vztrajala v besni borbi več ko dve leti. Uničujoč ogenj je bobnel ves ta čas po Krasu. Okoli vasi Doberdob, v Kostanjevici, na Fajtjem hribu, Kalvariji, Sv. Gabrijelu je izkrvavel cvet slovenskih mož in mladeničev. Oj, žalostni Doberdob — slovenskih fantov grob!

Bolj kot nekdam je občutil Tonek ljubezen do zemlje, ki jo je zapuščal.

»Tako se mi zdi, mati, kakor da bi se rodil tam doli, in srce me boli, ker bo vse uničeno.«

»Bog pomagaj!« je stokala reva in potiskala kolca po prašni cesti. Prvačina, Sv. Križ, Log, Duplje, Vrhpolje, Vipava pod Nanosom, še pičlih četrtn ure in bila sta na cilju, kjer so se kadile vojaške kuhinje.

Gospodarju Anžetu ni bil preveč po godu novi prirastek, imel pa je dobro srce in sprejel je begunca. Tonek mu je pomagal na polju, Lucija v hlevu in živelo se je. Ves ta čas ni dobil Tonek nikake pošte.

»Kaj se boš žalostil, sedaj je vse narobe, Bog ve, kje leži tvoja pošta«, mu je dopovedovala Lucija.

Vedno je mislil, kam se je udril Pičino. Če bi zvedel zanj, na mestu

bi popustil vse in šel za njim toliko časa, da bi ga dobil. Kaj pa potem? Iz oči v oči bi se mu postavil in zahteval račun. Z njegovo krvjo si ni hotel mazati rok, to ne, pač pa je bil trdno prepričan, da bo priča njegovega konca. Da bi le vedel, kje tiči. Če je ušel tja preko, ga bo težko najti. Torej je premišljeval vse dni samo to in čakal, čakal. Včasih je povprašal kakega vojaka.

»Slišite, ali poznate Pičina tam od Gradiške?«

Vojaki vseh narodnosti so prihajali in odhajali, nihče ni vedel ničesar o Pičinu.

Počasi se je Tonku polegla maščevalnost, ker so bile vse prilike take, da so mu obrnile zanimanje v drugo smer.

Vipavska dolina je pogreznjena med Kras in Trnovski gozd. Po sredi teče Vipavščica v Sočo. Mnogo dobrih cest vodi mimo Ajdovščine, kjer se dolina razširja, proti Gorici. Dolina je med vojno služila za naravni prehod v bojno črto. V vseh vaseh je bilo skoro samo vojaštvo, ki se je pripravljalo na zadnji košček poti in počivalo, potem pa ponoči potuhnjeno lezlo v strelske jarke. V skritih dolinicah so lajali topovi, ki so bili s smrečjem, vejami ali senom pokriti, da jih ni mogel opaziti sovražnik. Včasih se je nenadoma približal sovražni opazovalec v letalu in gorje, kadar se mu je posrečilo kaj izvohati. Italijansko topništvo je usmerilo ogenj na sumljivo mesto in večkrat se je razletela granata v sredi med ljudmi in vse opustošila. Nekaj kilometrov za ukopanimi četami so bile kuhinje. Čez dan se je kuhala menaža, o mraku so jo zlili v male

železne kotle in jih natovorili mulam. Vsak večer so šli s hrano previdno, brez besede do postojank, hitro raztovorili in se šele v jutrnji zori vračali. Če je sovražnik slišal klopotanje železnih kotlov ali roštanje orožja, je na slepo obsul vsa pota z ognjem, mnogokrat so bile čete radi tega brez jedi, na cestah so obležali ranjeni in ubiti vojaki, še preden so se pomerili s sovražnikom. Čez dan nisi videl žive duše, šele o mraku je vse zaživel. Žarometi so tiho gledali in odkrivali pritajeno nočno vrvenje. Med jarki obeh nasprotnikov so bile postavljene goste in visoke ovire iz bodeče žice, da bi se menda niti miš ne mogla preriniti brez škode. Ponoči so se nad vsem tem dvigale bele, zelene in rdeče rakete, ki so jih z mehkim pokom izstreljavale iz raketnih pištol nevidne roke. Skrivnostna luč je trepetala v zraku, se počasi spuščala in ugasnila. Včasih so kje zaprasketale puške, je na kratko zaragljala strojnica. Povsod so mrličji z osteklenelimi očmi brezčutni in negibni strmeli v zrak, kakor da jih vse to ne zanima več. Ležali so na razparanih trebuih in kosti so jim štrlele iz obleke. Kostni so ležale povsod, tam noga s čevljem, tu puška v objemu očrnele roke in raztresena rebra, ki se jih je držalo meso.

Tonek ni mogel vedeti teh stvari. Razumel je samo eno: po zeleni Goriški šviga sovražnikov bič, uničuje drago domovino, tepta po njej brez pravice. Videl je le eno: ob Soči stoji mlin, ki ga vabi in kliče. Kadar je zvečer gledal proti bojišču, je stiskal zobe in zaman čakal, kdaj se oglasi tromba zmage, kdaj bo

pregnan sovražnik. Na obzorje je gledal, tam je pa vedno huje bobnelo. V onemogli jezi je krčil pesti in žugal v daljavo. Vsak večer ga je morala poiskati Lucija. Skupaj sta sedela na skali v griču in motnih oči zrla svetlikajoče se bojišče.

»Pojdiva, Tonek, pozna ura je že,« ga je priganjala. Prijeti ga je morala za roko in spraviti na seno. Noči so bile zelo tople, v stelnjaku je dobro počival. Skozi špranje je videl na dve poljski kuhinji. Tam so dobivale topniške čete hrano, preden so odhajale dalje. S kuharjem Janezom sta si bila zelo na roke. Janez je bil nekje od Krškega, dobrosrčen in zastaven mož, ki je imel doma sinka Tonkove starosti. Vedno je shranil kak priboljšek za svojega mladega prijatelja, ki mu je laskalo to znanje. Celu Luciji je prav prišlo. Janez je imel posebno nagnjenje do vinske kapljice, ki se je seveda Lucija nikdar ni branila. Če je Tonek le utegnil, je sedel pri kuhinji in poslušal razgovore vojakov. Janez mu je moral seveda marsikaj razjasniti. Tako so mu minevali dnevi, nič posebnega se ni zgodilo. Skozi vas so korakali vojaki, je votlo ropotalo železje topniških oddelkov, ali so odhajali vozovi z ranjenci. Povelja so ostro odmevala po cestah, sirovi častniki so mučili podrejeno moštvo, vsak najmanjši prestop je bil strogo kaznovan. Na zapadu je pa bobnelo kar naprej. Čas se je vlekel neskončno počasi. Ljudje so obubožali in celo vojske so začele stradati.

Tudi zima je minila brez posebnih dogodkov.

Lucijo je prognanstvo močno potrla. Odvisnost od sicer dobrohot-

nega Anžeta, slabša hrana in domotožje so ji zarezali globoke gube v izsušeno lice. Tavalala je brez volje, poprijela včasih kako delo, prave moči pa ni bilo v njej. Edini, radi katerega se je še držala po konci, je bil Tonek. Zanj je skrbela, ga odevala, mu česala lase in molila z njim dolge rožne vence. Prestrašila se je starica nekega jutra, ko je s povešenimi očmi stopil pred njo in ji razodel svoj trdni sklep.

»Janez bo jutri odšel s svojo kuhinjo do Trnovega. Tudi jaz — ozrl se je v njene zbegane oči in tiho nadaljeval, »tudi jaz bi šel z njim, saj me pustite — mati.«

»Zakaj? Kaj bom počela brez tebe?«

»Kmalu se vrnem, pustite me, moram ga najti.«

»Ali še vedno misliš nanj? Bog ve, če še živi,« je popustila in sovražna iskrica je zaplapolala v njeni sivi zenici.

»Notranji glas mi pravi, da se bova še srečala.«

Osorej tretjega dne sta bila z Janezom na poti proti Trnovem, kjer sta bila skrita dva 30¹/₂ cm možnarja — pravcati strah sovražnika, ki je vedno tipal s svojimi 28 cm granatami po trnovski okolici, da bi ju uničil. Tonek se je kar prislinil in nihče ga ni odganjal. Vsi so radi imeli dečka, ki jim je opravljal razna mala dela. Celu sitni narednik in poveljnik — oba Čeha, sta zatisnila oko, ko sta zvedela Tonkovo zgodbo. Kadar je prišel kak višji častnik, se je moral seveda potuhniti kam v breg med trte ali kostanje, sicer je pa užival najširšo prostost. Nekje je staknil vojaško čepico in jo vznotraj podložil s pa-

pirjem, da mu ni lezla na ušesa. Ko je dobil od Janeza ponošene vojaške hlače, mu jih je obrnil in zožil četni krojač tako, da je bil obleden in na hitro popolnoma sličen vojaku.

Tonka so zbolele te besede in žalostno se je obrnil proč.

»Ej, Tonek, saj ne mislim tako hudo, le skrbi me! Naj se ti kaj zgodi, potem si ne bom mogel nikoli odpustiti, da sem te vzel s seboj.«

Dnevi so minevali, nobeden brez svinčenih pozdravov iz nasprotnikovih topov.

Nekoč je baš pomagal Janezu snažiti kotel, ko je privršala granata in zatulila na cesto, za njo še dve, prav blizu možnarja.

»Tonek, sedaj bo pa najboljše, da se vrneš k Luciji, tu ni več varno,« mu je resno svetoval Janez. Tonek je pa vzbočil prsi:

»Misliš, da se bojim? Še kam bliže bom šel, če me ne maraš več tu.«

»No, no, saj te ne odganjam. Kaj pa tvoj Pičino?«

»Ničesar ne zvem. Toliko vojaštva je že šlo tod mimo, vedno sem tedaj prežal ob cesti in izpraševal, a nikdar nihče ne ve nič o njem.«

»Verjemi mi, ušel je k Lahom, zaman ga iščeš. Domov pojdi in kakega dela se loti, mlad si in ni prav, da postopaš.«

»Če me ne bi ti vzel, bi šel pa sam, makar k Lahom.«

»Oho — glej, glej!« se je posmehnil Janez.

»Res, sam bi šel. Vedno me je vleklo kam drugam, nikjer ne najdem obstanka. Morda bi na Logondrovem ostal za vedno, no, pa je že tako prišlo, da nas je razkropila vojna. Onega lumpa bom že izplačal.«

»Bomo videli,« je Janez neverjetno skomignil in mlel kavo. Po cesti je tedaj pritaval prednji del nekega polka. Tonek je popustil delo in se zapodil na cesto, stopil na kilometrski kamen in začel motriti obraze izmučenih trpinov, ki so se trudni pomikali v prahu, težko otovorjeni, odpetih suknjičev in motnih oči, na Fajtji hrib v jarke. Tudi to pot je zaman iskal med množico.

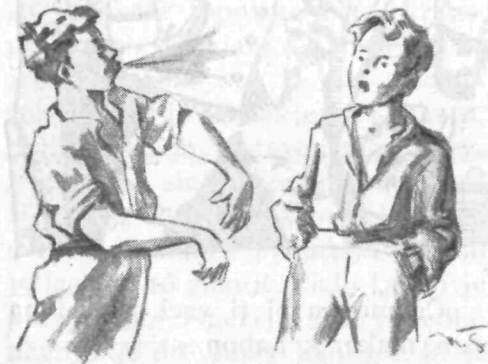
(Dalje prihodnjič.)

Jožko in železnica

Ponosno je korakal Slokanov Jožko po vasi, oziraje se na desno in levo, da bi zagledal koga, komur bi povedal, kaj vse je bil včeraj doživel. Kar tiščalo ga je v grlu; tako rad bi se bil otresel novice. Pa tudi svoj novi klobuk je hotel pokazati.

Naposled je opazil Vraničevega Jakca, ki je razkoračen stal na pragu domače hiše, držeč roke v žepu.

»Jakec!« je tedaj zaklical. »Jaz sem videl pa železnico.«

»Kje neki si jo videl?« je Jakec podsmehljivo vprašal in se namrdnil, češ, da mu ne verjame; kajti poznal je Jožka, da se rad pobaha.

»V Celju sem jo videl; pa zares.«

»Kajpa! Saj v Celju še nikoli bil nisi,« ga je Jakec zavrnil.

»Seveda ne! — Včeraj sem bil, z atom. — Kaj misliš, da se lažem! — Vidiš! Ta-le klobuk so mi kupili,« se je Jožko rotil in kazal svoje novo pokrivalo.

Novi Jožkov klobuk je Jakca zbudil v oči; kajti njegov je bil že ves povehljan in je imel tudi veliko režo na vrhu oglavja, da mu je šop las štrlel iz nje. Pogled nanj ga je poparil; prejšnja oblastnost ga je minila. »No, kakšna pa je, če si jo videl? Ali je lepa?« je zdaj prijazneje vprašal.

»Uhh!« je Jožko pritrdil in pokimal. »Pa še kako!«

»Ali je taka kakor tista, ki ti jo je Miklavž prinesel?«

»Kaj pa misliš!« ga je Jožko zavrnil. »Še več ko tristokrat je večja.«

»Še več ko tristokrat!« se je Jakec začudil. »Koliko pa ima voz? Ali šest kakor tista tvoja?«

»Počakaj, da se zmislím!« Jožko reče in začne na prste šteti. Nato pa: »Že vem: deset pa spet deset pa spet deset pa spet deset in pa še enega. Moj ata, ki znajo do sto šteti, so rekli, da jih je .. Ne vem že koliko; sem pozabil. — Taka vrsta jih je, da jih ni nikoli konec.«

»Huuuj! Toliko jih je! To jih je cela procesija; še več, kakor kadar se svati vozijo,« je Jakec strmel. »Kam jih dajejo pa pod streho, kadar je dež? Saj ne gredo pod noben kozolec.«

»Naj gre dež, če hoče! Kaj misliš, da jih premoči, ko pa so iz železa! Zato so železnica.«

»Potem so še težji ko naš parizar.«

»Kaj vaš parizar!« je Jožko zaničljivo zamahnil z roko. »Vaš parizar naj se kar skrije pred njimi!«

»Pa se ne ugrezajo v blato, če so tako težki?«

»Kaj misliš, da tečejo kolesa po zemlji! Po debelih železnih palicah drdrajo. In kako naglo se vrtijo! Ti ne veš. Še nagleje kakor takole,« in začel je na vso moč vrteti desnico, da bi pokazal brzino.

Jakca pa je imela vedno večja razdovednost. Kar v glavo mu ni šlo, kdo bi mogel tako težke voze s toliko brzino vleči. Zamislil se je, potem je pa vprašal: »Kdo jih pa vleče? Ali voli?«

»Kako si neumen!« se je Jožko porogal. »Mahedravi voli naj bi jih vlekli! Kako pa! Saj še naš sivec ne dirja tako naglo, da bi jih dohajal.«

»Pa je rekel Vozičev Tonček, da je v Celju videl, ko so gnali vole k vozem, da bi jih v nje upregli.«

»Naj reče Tonček, kar hoče! On je prismođa, če to pravi. Kje pa imajo železnični vozovi ojesa in vage! Hm! No, če pa nimajo ojes in vag, potem ne mo-

rejo upreči ne volov ne konj.« Nato malo pomolči; potem pa pravi: »Jaz pa vem, kdo jih vleče. Če se zarečeš, da ne boš nikomur pravil, ti pa povem. — Veš, kdo?« Zdaj stopi k njemu in mu skrivnostno pošepče: »Hudir.«

Jakec se je pa tako ustrašil te besede, da ga je kar zaneslo. »Res, res! Sam hudir in nihče drug,« je Jožko zatrjeval. »Ti ne veš, kako se jezi, ko mora tako težo vleči: brlizga, piha, buha, in kadar mora prav močno potegniti, tedaj tudi jezik pomoli iz gobca. In kakšnega! Huujé! Ves goreč je kakor plamen.«

»Moja mama so pa rekli, da je hudir v peklu,« ugovarja Jakec.

»Kaj misliš, da je samo en hudir!« ga Jožko zavrača. »Kajpa! Več ko sto jih je. Nekaj jih je v peklu, nekaj jih pa po svetu rokomavha in ljudi zapeljava, da lažejo, kolnejo, se tepejo in mame ne ubogajo. Če pa od teh koga ujamejo tisti gospodje, ki se jim pravi žolnirji, tedaj ga zapro v mašino in aló! zdaj mora vleči. Saj kdo drug bi tudi ne zmoget take teže, ko so vozovi polni pomaranč, fig, rožičev, ljudi in drugih takih reči.«

»Zakaj nimamo tudi v Glinjah železnice, da bi tudi k nam vozili fige in rožiče! — Ali bi jih jedla! Jeli, Jožko!«

»Do nas je zaradi tega niso zgradili — so moj ata rekli — ker imajo Glinje samo osem hiš in ne stoji tukaj nobena tovarna. — Zato pa že vem, kaj napravim, kadar bom velik. Veš kaj? — Tovarno postavim; tako, ki bo imela visok dimnik, iz katerega se bo vedno kadilo. Tam na našem bregu bo stala, da se bo videla do Celja. In ugani, kaj bom v njej kuhal! Kaj misliš? — Šokolado. Uh,« je rekel in se obliznil.

»Jeli, Jožko, da je boš tudi meni kaj dal! Ah, ti ne veš, kako rad jaz jem šokolado!«

»Če mi boš pomagal tovarno graditi.«

»Bom pomagal, bom,« je Jakec v eni sapi zatrjeval.

»Ti boš malto nosil, jaz bom pa zidal,« je Jožko določil in tako že zana-prej razdelil delo. —

Ko sta dorasla, sta pa menda pozabila na ta svoj domenek ali ka-li. Iстина je namreč, da Glinje še danes nimajo ne tovarne ne železnice.

Trije najboljši odgovori na naše vprašanje: Božična prigoda ali radovedna bratec in sestra

Poslali so jih: Tanja, Vida in Jana iz Ljubljane, Danijel Bezljaj iz Ljubljane (dobi razpisano nagrado) in Peterček Kozinc iz Maribora

Skoči – možiček (Pravljica)

V nekem kraljestvu je živel ubog mlinar, ki je imel zelo lepo hčerko. Ta je bila razen tega tudi pametna in premetena; zato je bil mlinar tako domišljav in ponosen nanjo, da je rekel nekega dne samemu kralju: »Moja hčerka zna presti zlato iz navadne slame!« Ko je kralj, ki je zelo ljubil bogastvo, slišal mlinarjevo bahanje, se mu je vzbudil pohlep po denarju in zlatu in zapovedal je, naj deklico takoj privedejo k njemu. Peljal jo je v sobo, kjer je bilo nakopičeno obilo slame, ji dal kolovrat in rekel: »Do jutra moraš spresti vso to slamo v zlato, če ti je kaj do življenja!« Nič ni ubogi deklici pomagalo, ko je pričela zatrjevati, da tega ne more in ne zna storiti. Sobo so zaklenili in jo pustili samo.

Sedla je v kot sobe in bridko tožila nad nesrečo, ki jo je zadela. — Medtem so se nenadoma odprla vrata in prav smešen, majhen možiček je priskakljal v sobo in rekel: »Dober dan, ljuba deklica, zakaj pa tako milo jočeš?« »Ah«, odvrne ona, »vso to slamo moram spresti v zlato, pa ne vem, kako bi to napravila.« »Kaj mi daš, če storim to jaz mesto tebe?« ji pravi možiček. »Svojo ovratnico ti podarim,« odgovori deklica. »Dobro«, ji reče možiček in se usede za kolovrat. Kolo se je pričelo vrteti, da je bilo veselje gledati, in kmalu je bila vsa slama suho, rumeno zlato.

Ko je prišel kralj in videl vse to bogastvo, se je zelo začudil in bil nad vse zadovoljen. Toda njegovo srce je postalo še bolj željno denarja in zaprl je mlinarjevo hčerko v večjo sobo ter ji dal novo nalogo. Zopet ni vedela deklica, kaj ji je storiti, in je bridko jokala. Mali možiček pa je zopet odprl vrata in vprašal: »Kaj mi daš, če opraviš tvoje delo?« »Prstan s svoje roke«, je odvrnila deklica. Mali prijatelj je vzel prstan in začel delati; delal je do jutra, dokler ni zgotovil.

Kralj je bil zopet presenečen, ko je zagledal bleščeče zaklade, vendar še vedno ni bil zadovoljen in je peljal mlinarjevo hčerko tretjič v še večjo sobo in rekel: »Vsa ta slama mora biti spredena to noč!« Če boš naredila, kar sem ti naložil, postaneš moja žena!« In odšel je iz sobe in zaklenil vrata. Takoj, ko je bila deklica sama, je pristopil k njej palček, njen prijatelj, in rekel: »Kaj mi daš, če spredem že tretjič zate zlato?« Deklica pa mu žalostno odgovori: »Sedaj nimam ničesar več!« »Potem mi obljubi«, reče škrtat, »da mi podariš svojega prvega otročička, ko boš kraljica.« »Tega ti ne morem obljubiti«, je tarnala in prosila mlinarjeva hčerka. Ko pa ni mogla najti drugega izhoda iz svoje stiske, mu je obljubila, za kar jo je prosil, in palček ji je zopet spredel vso slamo v zlato. Ko je prišel drugo jutro kralj in videl, da je naloženo delo opravljeno, je priredil veliko svatbo. Tako je mlinarjeva hčerka postala resnična kraljica.

Svojega prvega otroka se je kraljica zelo razveselila. V tem svojem veselju je popolnoma pozabila na palčka in na obljubo, ki mu jo je dala. Nekega dne pa stopi palček v njeno sobo in jo spomni dane besede. Kraljica je pričela jokati radi nepremišljene obljube in je ponudila možičku vse zaklade kraljestva v zameno. Toda on o tem ni hotel ničesar slišati. Končno pa so ga omehčale njene solze in dal ji je tri dni odloga. Zahteval pa je, da v teh treh dneh zve za njegovo ime. Ako bo tretji dan povedala ime, bo lahko obdržala svojega otroka.

Kraljica je ležala budna vso noč in premišljevala, kako naj bi bilo škrtatu ime. Razposlala je tudi sle po vsem kraljestvu, da bi poizvedovali za raznimi imeni. Ko je drugi dan prišel možiček, mu je pričela

naštevati vsa imena, ki jih je kdajkoli slišala: Tomaž, Benjamin, Jeremija, Savel itd. Toda pri vsakem je palček zmignil z glavo in rekel: »To ni moje ime!«

»Skoči-možiček je meni ime, kraljica tega nikdar ne izve!«

Ko je kraljica to slišala, je poskakovala od veselja. Prišel je možiček in rekel: »No, ali si pogodila,

Drugi dan je kraljica začela naštevati vsa šaljiva imena, toda tudi od teh ni bilo nobeno pravo. Tretji dan pa se je vrnil eden od služabnikov in rekel: »Sicer nisem mogel zvedeti nobenega novega imena, toda, ko sem hodil po nekem bližnjem hribu, sem ugledal med drevesi kočico, pred njo pa ogenj. — Okoli njeja je plesal smešen možiček in pel:

kako mi je ime?« »Gotovo si Janez?« »Ne, nisem!« »Si pa Vinko?« »Tudi ne!« Potem pa ne moreš biti drugo nego Skoči-možiček!« »To ti je povedala čarovnica,« je jezno zavpil možiček in udaril z nogo po tleh tako močno, da se mu je zadržla v zemljo in jo je komaj z obema rokama izpulil. Potem jo je odkuril, kar so ga nesle noge. In nihče več ga ni videl v kraljestvu.

Mikica

Kako so včasih »reglje lomili«

Zima je bila tista leta zelo huda. Škripalo je pod nogami in na »Kernu«, precej velikem javnem drsališču za ljubljansko trnovsko cerkvijo, ki je sedaj zasuto in deloma zazidano, nas je vabil debel, lesketajoči se sneg. V zimskem času se je pred desetletji tam zbiralo in drsalo pol ljubljanskih učencev in nižješolcev. Bili smo večinoma siromašnih roditeljev, pa je zato le redko kdo izmed nas posedoval drsalke;

imeli so pač nekateri po dve, največ pa le po eno, »šlajbčuh« se je zvala v našem jeziku (»šlajbčuh« — nemški »Schlittschuh«). Privezali smo si ga na nogo kar z motvozom od sladkornih stožcev ali odrezanim robom starega materinega »interfata« (debelo, bombažno spodnje krilo, ki so ga nosile naše stare mamice).

O, ho! Pa so bili dečki kljub tem nedostatkom pravi, pravcati umetniki. — Če se

je n. pr. štrbonceljevemu Čenčku v silni umetniški razgibanosti odvezal in snel »slajbčuh« na nogi, je vztrajno kar po zadnji plati hlač naprej delal neverjetne loke in lokce. Videti bi ga morali današnji favoriti, da bi znali prav oceniti njegove neveljive zasluge na področju umetnega drsanja na eni drsalki. — Preden se je pognal, je odskakoval kakor kobilica in krilil z rokami, ko da je vse njegovo. To vam je bil res tič, da malo ali nič takih! Pa tudi drugi. Guzeljev Tonček se je znal drsati stojé, čepé, največkrat pa celo klečé, ko mu je neljubo izpodletelo in si je pri tem pošteno opraskal vsa kolena in raztrgal hlače. Hudéčkov Nacek je stoječ na eni drsalki v zaletu dvignil drugo koleno do nosa, pa se mu ni nič pripetilo.

Ne bom sicer trdil, da si tu pa tam kdo od nadebudnih drsalcev, ki se je le preveč spustil v drzne vragolije, ne bi bil opraskal nosu — pa kaj je bilo njemu za »en« nos. Saj je bil vendar junak!

Vso to dovršeno umetnost je spremljalo bučno in burno odobravanje ostalih, ki niso bili tako pogumni. Živžava, vriskanja in petja je bilo na pretek, celo drsališče je bilo živo veselje, en sam smeh. Dasi je pritiskal oster mraz, je bil sleherni drsalec dobro razpoložen, kapljice pod nosom si je sproti brisal ob rokav in prav nič se mu ni mudilo domov za peč.

Najlepše od vseh pa sta drsala sosedov Jelko in Jozeljnova Ančka. Le kako mirno, dostojanstveno sta ob nedolžnem kramljanju izvajala težke loke in osmerke. V pravi ponos nam je bilo, da smo imeli med nami tako izrednega drsalca, vendar smo Jelkca za take uspehe skoro malce zavidali. Ako Ančka česa ni znala, ji je Jelko vedno uslužno raztolmačil in sam pokazal, pa je postajala v njegovih večjih rokah od dne do dne bolj domača na ledenem zrcalu.

Nekega popoldne nas je ob najboljšem razpoloženju, sredi vrtoglavega drsanja presenetil razburljiv klic: »Pomagajte, pomagajte! Ančka si je zlomila nogo«.

Hipoma smo odbrzeli na kraj nesreče in se gnetli okrog ponesrečene Ančke, ki ji je Jelko že sezuval čevljevček z zlomljene noge. Moralo jo je zelo boleti, ker je bridko vzdihovala. Vsakdo izmed nas je čutil dolžnost, pomagati ji, pa seveda ni mogel.

Zalostni smo bili, potrti ter smo globoko sočuvstvovali z revico in Jelko ji je brisal debele solze. Vendar na srečo ni bilo tako hudo, kakor smo prvotno mislili. Star gospod je Anici pretipal nožico in ugotovil: Noga je le malo izvita! Posadili smo jo na voz in kavalir Jelko jo je prepeljal domov, kjer so jo kaj hitro izlečili. Bila je kmalu zopet zdrava na ledu med nami, Mlada kri!

Proti večeru so se na »Kern« pritepli še oni, ki so morali na zahtevo staršev po šoli pomagati pri domačem delu, v hlevu pri živini in kidati sneg ali tlačiti zelje in repo. O, to so bili že celi mali hlapci, »bombe« smo jim rekli. Naskakavčkov Francelj pa Matičkova dva in še cela vrsta drugih. Celi hrustje, fantje od fare! Bili so nerodni motovileži ter niso imeli drsalk. Ti so lomili reglje. No, kaj me pa gledate! Reglje?! Ne veste, kaj so reglje? »Lomiti reglje« je domači strokovni izraz za svojevrsten, opasen sport na ledu, ki se lahko izpremeni v neprijetno zimsko kopel. Je torej pod okoliščinami lahko tudi Kneippova kura. Da povem! Spoprijeli so se za roke v dolgi vrsti ter vsi istočasno pričeli poskakovati. Vsi torej enkrat na desno, enkrat na levo nogo. Tako strnjeni so tekali v skupinah po dvajset ali več skupaj od enega konca drsališča do drugega. Pod njihovo težo pa se je led opasno gugal, škripal in pokal. Če se je ob južnem vremenu, kadar je bil led šibkejši, kateri od »bomb« pogreznil pod gladino, se je vse treslo od smeha. Hitro so ga kakor miš mokrega potegnili na površje in urnih krač jo je popihal premražen domov v brlog, za njim pa se je zopet razlegal urnebesni krohot in padale so hudomušne zbadljivke. Doma so ga oče še primerno nagradili in mu kot plačilo za junaški čin temeljito izprašili malopridne hlače. Ali nič ni to škodilo takemu junaku: »še bo »luštn«, pa hajd naprej!

Povedati je treba, da velike nevarnosti v teh slučajih ravno ni bilo, ker je bilo drsališče zelo plitvo, ti predmestni dečki so pa vsi bili dobro utrjeni, saj so v najhujši zimi hodili brez suknjičev. Škodovala jim torej taka prostovoljna kopelj ni. Vsekakor bi take drzkosti pri manj utrjenih otrocih rodilo dalekosežne posledice, pa jih otroci sedanjega časa pametno izbegavajo sebi v korist. Vse to pa, kar sem vam povedal, se

je godilo pred desetletji v stari Ljubljani, v dobri, priprosti stari Ljubljani.

Mrzla zima poklanja mladini v izobilju svoje čare, ki ji nudijo mnogo zdravju potrebnega razvedrila v prirodi. Posluževati se mora teh naravnih darov v strogih mejah in ne pretiravati, da ji ostane res v trajno korist in ne v škodo, kakor mali Jozljevi

Ančki. S prostim gibanjem in globokim vdihavanjem se pri drsanju, smučanju, sankanju in na izprehodih mladini krepijo mišice in bistri duh.

Zato le pridno in pametno uživajte zimsko veselje, ki je velik dar prirode baš — mladim ljudem!

Srbske narodne

1. Hodža in njegovi učenci

Hodža Nasradin si je na moč prizadeval, da bi svoje učence naučil vljudnosti. Med drugim jih je učil, da morajo zaploskati in zaklicati: »Hajir Alah (Dal Bog, da bi ti bilo v prid)!« vsakokrat, kadar slišijo starejšega človeka kihnuti. Neki dan je hodža nekaj popravljal pri odprti jami na svojem vrtu, pa se mu je spodrsnilo in padel je v jamo. V njej je bila globoka voda, v kateri toliko da ni utonil, pa je klical učence na pomoč, da bi prinesli vrv in ga izvlekli iz stiske. Poslušni učenci so kmalu dobili vrv, jo vrgli učitelju in ga z združenimi močmi jeli vleči iz jame. Le malo je še manjkalo in bil bi na vrhu in rešen, ko je kihnil, ker je bil ves premočen. Kakor bi trenil, so učenci izpustili vrv, zaploskali in zaklicali: »Hajir Alah, hodža!« Ubogi hodža je strmoglavil nazaj v jamo. »Ej,« je rekel sam pri sebi, »prav mi je. Najprvo bi moral učence učiti pameti, potem šele vljudnosti!«

2. Cigan in nevesta

Ciganek kovač je prišel v vas in hodil od hiše do hiše, da bi dobil kako delo. Prišel je tudi v hišo, kjer se je gospodar pred kratkim oženil z mlado deklico. Mlada ženka je nameravala splesti možu nogavice, pa je vprašala cigana, če ji zna narediti dvoje igel za pletenje. »Ej, gotovo, je odgovoril cigan; samo če mi daš dovolj velik kos železa, pa ti hitro naredim dvoje igel za pletenje.« Mlada ženka je prebrskala vso hišo, da bi našla primeren kos železa, in naposled je v skednju

našla plug. »Bi ta kos železa zadostoval za dvoje igel?« je vprašala cigana. — »Ne popolnoma,« je odvrnil cigan. »Ker pa kot mlada ženka šele začelnjaš z gospodinjstvom, bom iz svojega dodal potrebnega železa in ti naredil igli, kakršni potrebuješ.« Tako rekoč je vzel plug in jo urno potegnil iz vasi. Iz druge vasi pa je poslal mladi ženi dvoje igel, kakor ju je potrebovala za svoje delo.

3. Nasradin in zdravnik

Hodža Nasradin je nekoč imel nesrečo, da je padel po stopnicah in si zlomil rebro. Njegova žena je nemudoma poslala po hakima (zdravnika). Hakim ga začne tolažiti: »Nič hudega ni, hodža. Le brez strahu bodi. V kratkem te ozdravim.« — »Počakaj malo, hakim Baši,« je dejal hodža. »Preden me začneš zdraviti, moram vedeti, če si že kdaj padel po stopnicah in si zlomil rebro.« — »Tega pa ne, astafr Alah (Bog obvaruj)! Še nikoli!« je odgovoril hakim. — »Potem ne potrebujem tvoje pomoči« je odvrnil hodža. »Potrebujem zdravnika, ki je sam izkusil, kaj se pravi pasti in si zlomiti rebro. Z Bogom!«

4. Štirideset let star kis

K hodži Nasradinu je neki dan prišel prijatelj in mu rekel: »Slišal sem, da imaš kis, ki je štirideset let star. Ta je gotovo hud kot vrisk. Daj mi ga malo.« — »Dragi moj prijatelj,« mu odgovori hodža, »če bi bil jaz dal nekoliko tega kisa vsakomur, ki me je prosil zanj, bi ta kis že davno ne bil več štirideset let star kis.«

Zastavice za brižne glavice

1. KRIZALJKA

Pomen besed:

Navpično: 1. samostanski predstojnik; 2. kratica; 4. kontinent; 5. zločinec; 6. reka v Italiji; 8. bivališče redovnikov; 12. kraj pri Ljubljani; 14. žuželka; 17. medmet; 18. darilo; 20. boleče mesto; 21. veznik; 22. pogojnik; 25. osebni zaimek; 26. prva žena; 28. igralna karta.

Vodoravno: 2. veznik; 3. zemljepisni pojem; 4. naziv očeta; 7. planet;

8. ognjenik v Italiji; 10. enota upora pri elektriki; 11. predlog; 13. ud; 15. zelenjava; 18. veznik; 19. hrvatski kazalni zaimek; 20. egiptovsko božanstvo; 21. vas pri Ljubljani; 22. plemič; 23. veznik; 24. rimski pozdrav; 27. žensko ime; 29. igralna karta.

2.

ZLOGOVNI KVADRAT

V kvadratu vstavi zloge, ki jih sestaviš iz naslednjih črk: a, a, a, a, č, č, d, d, d, e, e, e, e, e, l, l, l, r. ž.

	1	2	3	Pomen besed:
1				1. mesto v Dravski ban.,
2				2. pokrajina,
3				3. pokrivalo.

3.

POSETNIKA

D. SERŠON	CELJE
------------------	--------------

Kaj je ta mladenič?

REŠITEV UGANK IZ ČETRTE ŠTEVILKE

I. Krizaljka: vodoravno: 1. božič, 2. prota, 3. menih, 4. Una, 5. tek, 6. oka, 7. aloa, 8. alga, 9. as, 10. ol, 11. gram, 12. vsak, 13. kum, 14. ion, 15. som, 16. album, 17. vedro, 18. kipar; navpično: 2. pika, 6. oglas, 11. Gubec, 12. vnuk, 16. ara, 19. Bosna, 20. alarm, 21. Rim, 22. osa, 23. četa, 24. milo, 25. ne, 26. ob, 27. vrh, 28. los, 29. miš, 30. etika, 31. kolač.

II. Voščilo: Vesele božične praznike.

III. Besedna uganka: sipa, lipa, šipa, pipa.

IV. Besednica: Novo leto.

VSE ŠTIRI UGANKE SO PRAVILNO REŠILI:

Nuška Hrovatova, Anica Furlanova, Tanja Pollakova, Miloš Babič in Nikolaj Koritnik, vsi iz Ljubljane; Majda Kurnikova in Zoran Jerin, oba iz Celja; Franc Šljapah iz Čateža pri Veliki Loki; Ivan Svolsjak iz Doba; Božica Roševa iz Dola pri Hrastniku; Dragica Vendraminova iz Laporja pri Slov. Bistrici; Dušica Škerljeva, Ljuba Založnikova in Radovan Vrabl, vsi iz Maribora; Ladislav Petrovič iz Most pri Ljubljani; Nani Hribovšek iz Motnika;

Dodo Majzelj iz Novega mesta; Vera Ivanšekova, Danica Vodopivčeva in Vida Kovačičeva, vse iz Ptuja; Dragica Lavričeva iz Rogaške Slatine; Ivan Rojnik iz Slovenjgradca; Božo Kokotec iz Stare cerkve pri Kočevju; Bojana Ravbarjeva iz Stare vasi pri Brežicah; Zlatica Jugova iz Studencev pri Mariboru; Lojzka Svetetova iz Tomišlja; Boris Droč iz Vidoncev pri Gornji Lendavi; Stojan Drašček iz Žaloga pri Ljubljani.

NAGRADE.

Takole je muhasti žreb razdelil tople žemperčke, ki jih je uredništvu »Zvončka« za naše pridne božične ugankarje naklonil neimenovani dobrotnik:

1. Bojani Ravbarjevi iz Stare vasi pri Brežicah;

2. Francu Šljapahu iz Čateža pri Veliki Loki;

3. Božici Roševi iz Dola pri Hrastniku;

4. Milošu Babiču iz Ljubljane;

5. Lojzki Svetetovi iz Tomišlja, Ig-Studenec pri Ljubljani.

Gospod Doropoljski se blagemu darovalcu v imenu srečnih nagrajencev iskreno zahvaljuje za naklonjenost!

Iz mladif peres

Prispevki »Zvončkarjev«

KRALJU ALEKSANDRU ZA ROJSTNI DAN

*Kaj bi kralju podarila
za presvetli rojstni dan?
Pesemco mu bom zložila
in veselo jo zapela,
da ponosno bo donela
prav v kraljevski Beograd!*

Angela Ulčarjeva

*

Gabrijel Kolbič:

PRVIČ V MESTU

Jurčku je že deset let, vendar še ni videl mesta. Kolikokrat so se doma menili, kako je tam, ali Jurček si ne more predstavljati hiš, ki se baje vrste križem kražem, po levi in pravi, in med njimi gre hrup in šum. Vse to hoče Jurček vsaj enkrat v življenju videti.

Zategadelj venomer tarna in prosi sestro, da naj ga vzame seboj. Mati pa pravijo: »Tam te zgrabijo, prodajo ter odpeljejo v Afriko, kjer te pojedò!«

Njegova zvesta sestra pa končno le izprosi pri materi dovoljenja. Joj, kakva radost!

Dolga je pot. Noge začnejo boleti Jurčka, ki še nikoli ni hodil tako daleč. »Ali bova že skoraj tam?« nestrpnost vprašuje sestro. Goro, od katere so se doma razločevali le obrisi, je videti tu čisto jasno. Telefona, ljudstva in hiš je čedalje več in več. In avtomobili! Jurček je videl na vasi komaj vsake kvatre katerega, tu pa švigajo kar drug za drugim. Neznosen je ta hrup, ropotanje in piskanje. —

Teга večnega ogibanja pač Jurček ni vaju. Ko prideta s sestro do prvih izložb, ga kar ne more spraviti naprej, kajti tako čudovitih jabolk in tako velikanskih klobas še v sanjah ni videl. Da bi se ne zgubil med ljudmi, mu svetuje sestra, naj se je drži za krilo; ali to se mu zdi nespametno in žalilo

bi tudi njegovo možkost, zato korajžno stopa med ljudmi. Ni še napravil pet korakov, že se je desetkrat zaletel. Tu se zaleti v neko gospodično, ki nese metlo in nekaj drugih stvari s trga. Skoraj bi ji bil vse izbil iz rok, za plačilo mu gospodična zapreti z metlo. Jurčka je sram, ker gre toliko ljudi za njim, ki morda gledajo nanj. A nesreča ne počiva. Mimo jo primaha gospod ter mu zbije široki kmetski klobuk z razmršene glave, da se skotali po pločniku. Ko to vidi neki mestni paglavec, brcne z veseljem klofeto na sredo ceste, kjer švigajo avtomobili in drčijo vozovi. Jurčku se uderejo debele solze. Ne zna si pomagati. Glasno pokliče sestro, ki je medtem že odkrivalsala naprej, ne vedoč za nezgodo, ki je zadela ubogega Jurčka. Ne izgovori še docela sestrinega imena, že ga nekdo pograbi prav trdo za ščetinaste lasce. Pogleda kvišku ter uzre moža, ki ima tako svetle gumbe na obleki, da se celo naš ubogi Jurček vidi v njih. »Križ božji, kdo me pa zdaj tipa po glavi? To je gotovo Radecky, saj oče tako radi pripovedujejo o njem, kako svetle gumbe je imell!«

Medtem jo primaha preljuba sestra nazaj, išoč svojega bratca. Zagleda ga, kako stoji sredi ceste pred neznanim generalom. Hitro si popravi ruto na glavi ter jo mahne proti policaju. Po kratki svarilni pridigi vrne policaj Jurčka sestri, ki je medtem pobrala njegovo pokrivalo. Mahnila sta jo proti domu.

*

Naslednjega dne je Jurček pripovedoval doma tovarišem, kako je stal »pozor« pred Radeckym, kako mu je ponosno gledal v svetle gumbe, dolge brke in črne oči.

PRIMORSKIM BRATOM

Primorci naši še ječijo,
sovražne jih pesti tiščijo.
Kdaj jih osvobodimo?
Složni vsi bodimo!
V sloji je moč,
z neslogo pa proč,
nesloga le podira!
Postati moramo drevo,
ki ga tujčeva sekira
nikdar več oklestila ne bo!

Venčeslav Podričnik-Gnadčenko

Stric Mafic s košem novic

Dne 15. jan. t. l. je obhajal 50letnico rojstva ugledni sotrudnik našega lista, pisatelj g. **Josip Vandot**, ki je podaril slov. mladini Kekca. Jubilant je v letošnjem »Zvončku« objavil pretresljivo pripovedko: Drejkine Verne duše.

Nj. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija sta o božiču obiskala mesto Zagreb, kjer sta bila ob vsakem koraku deležna najprisrčnejših dokazov ljubezni in iskrene vdanosti.

Po statističnih podatkih živi v tujih državah 334.000 slovenskih izseljencev in sicer: v Ameriki 250.000, v Argentini 20.000, v Kanadi 6000, v ostalih državah južne Amerike 5800, v Avstraliji 200, v Nemčiji 30.000, v Franciji 15.000, v Belgiji 3000, v Holandiji 3000 in v Avstriji 1000.

Iz Koroške poročajo, da je zamrznilo Vrbsko jezero pri Celovcu. Led na tem jezeru je velika redkost, ker je Vrbsko jezero eno izmed najtoplejših v Evropi.

Časopisi prinašajo zanimive številke o lanskoletnem tekmovanju za nogometno prvenstvo Jugoslavije. Igralo se je 110 tekem, vsak klub je s svojim nasprotnikom odigral po dve tekmi. Na vseh tekmah so prodali 260.280 vstopnic, dohodki vseh tekem pa znašajo 3.254.625 dinarjev.

Francosko trimotorno letalo »Smaragd« je zaradi neurja strmoglavilo in pokopalo pod seboj 12 oseb.

V Birminghamu na Angleškem so pred kratkim izdali prve dopisnice iz aluminija. Dopisnice so uporabne za pisanje s črnilom, pa tudi s pisalnim strojem. Skoraj nič težje niso od papirnatih. Imajo pa to prednost, da se ne strgajo in da ne porumene od starosti.

Nalivi in južno vreme so povzročili v začetku meseca januarja ogromne poplavne katastrofe v vsej Evropi. V naši državi je bila v tem pogledu posebno prizadeta Bosna, kjer je bil ponekod uničen ves poljski pridelek, opustošeni mostovi in človeška naselja. Posebno hudo je pa bilo v Kaliforniji (Južna Amerika), kjer ljudje že od l. 1877. ne pomnijo tako strahovite povodnji. Več tisoč ljudi je ostalo brez strehe, bilo pa je tudi mnogo smrtnih žrtev. Narastle vode so odnesle približno 20 velikih železnih in betonskih mostov. Škoda, ki so jo povzročile poplave, znaša mnogo milijonov dolarjev.

V okraju Unter Wallis v Švici so v jeseni pričeli graditi most iz betona, ki se bo vzpenjal 187 m nad reko.

V neki pariški tvornici za letala so izdelovali vodno letalo z 1600 konjskimi silami, ki bo letelo s hitrostjo nad 500 km na uro in bo najhitrejše letalo te vrste na svetu.

Srbski prosvetitelj sveti Sava
(k njegovemu prazniku dne 27. januarja)